

Györfly Béla
(1928–2002)

Györfly Béla Kemenesmagasiban, egy Vas megyei kis faluban született 1928-ban. A szülőföld, a szülői ház, az ifjúkori tanulmányok hatásai végigkísérték életútját és jelentős mértékben meghatározták életrajzát, munkásságát.

Az elemi iskolát szülőfalujában és Burgenlandban végezte. Több helyen is járt középiskolába. Vándorolt ide-oda, mert a történelmi sorsfordulók így hozták. Középiskolai tanulmányait Zalaegerszegen kezdte, majd Székesfehérváron folytatta és Szarvason, a Gazdasági Tanintézetben érettségizett kitüntetéssel. Egyetemi tanulmányait Budapesten, a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen kezdte, majd annak utódjában, az Agrártudományi Egyetemen fejezte be. 1948–1949-ben a Közgazdaságtudományi Egyetem Agrárpolitikai Tanszékén dolgozott, Nagy Imre munkatársaként.

Az egyetem elvégzése után, 1949-ben Moszkvába került a Tyimirjavez Akadémiára aspiránsnak. Aspirantúrája idején kísérleteit Martonvásáron végezte Surányi János irányításával. Kandidátusi értekezését 1953-ban védte meg: „Kettőstermesztés Magyarországon” c. témában.

1952-től dolgozott Martonvásáron, a Mezőgazdasági Kutatóintézetben, különböző beosztásokban: igazgatóhelyettes 1953 és 1957 között, tudományos munkatárs, tudományos főmunkatárs, tudományos osztályvezető, 1981-től 1988-ig az intézet igazgatója, 1989-től kutatóprofesszor volt. A Magyar Tudományos Akadémia 1987-ben levelező tagjává, 1992-ben rendes tagjává választotta.

Mint kutató, a martonvásári kutatóintézetben évtizedekig sokat alkotott, s ez a kutatóműhely összefonódott az ő nevével is. Kiemelkedő tudománypolitikai munkássága. Minden fórumon azért szerepelt, hogy tudományterületét képviselje és tudományos ismereteit bölcsességével ötvözze. Györfly Béla olyan nemzetközileg elismert tudományos életpályát tudhat maga mögött, amelyet elismernek országhatáron belül és kívül is. Olyan, nemzetközileg kiváló eredményeket elért tudós volt, aki a martonvásári közösségben örömmel alkotott, e közösséggel azonosulni tudott és azt mindig képviselni tudta.

Kutatómunkájának több mint négy évtizede egybeforr a martonvásári növénytermesztési kutatásokkal. Pályája kezdetén Surányi János irányításával folytatta kettőstermesztési kísérleteit. Kutatásaiban az első 2–3 év az útkereséssel telt el, később kutatási tevékenysége a földművelés általános elméleti kérdéseire irányult. Kukoricatermesztéssel összefüggő kutatásaiban a modern kukoricatermesztés megalapozásán dolgozott (egyelés, fattyazás és kapálás nélküli kukoricatermesztés). Munkatársaival kidolgozója volt a kukoricatermelési rendszerek első technológiáinak.

1959 és 1961 között állította be Martonvásáron az ország legrégebbi, korszerű növénytermesztési tartamkísérleteit, amelyeknek – mint élő szabadföldi kísérleti laboratóriumoknak – felbecsülhetetlen a tudományos értékük a kutatásban, az oktatásban, valamint a kutatók képzésében és a szaktanácsadásban egyaránt. Tartamkísérleteiben a vetétforgó, monokultúra, trágyázás és talajművelés rendszerének összefüggéseit tanulmányozta. Kutatásaiban nagy gondot fordított a genotípus és a környezet, valamint a genotípus és a technológia kölcsönhatásának megismerésére. Vizsgálta a kukoricaállományok talajának tápanyag- és nedvességforgalmát, különös tekintettel a nitrátfelvételre – a sortávolságtól függően. Szántóföldjeink nagymértékű elgyomosodása az 1950-es években irányította figyelmét a gyomirtási kísérletekre. E témakörben egyik úttörője volt a hazai herbológiai kutatásoknak.

Győrffy Béla élete visszatükrözi századunk történelmi, politikai, gazdasági viharait, eredményeit, eredménytelenségeit. Nem mindig tehette azt, amit szeretett volna, de mindig megtette azt, amit lehet. Mindig határozottan fellépett a tudományosan nem megalapozott nézetekkel szemben. A kemizáció és a szerves gazdálkodás közötti vitában az „arany középút” megtalálására buzdított.

Kutatómunkájának eredményeiről több mint száz magyar és idegen nyelvű közleményben, illetve tudományos dolgozatban számolt be. Hivatalos kiküldetésben és szakmai meghívások alapján hosszabb-rövidebb ideig több alkalommal járt európai, amerikai, ázsiai és afrikai országokban.

Több mint egy évtizeden keresztül elnöke volt az MTA Növénytermesztési Bizottságának. 1990 és 1995 között az MTA Felügyelő Bizottságának elnöke és az MTA Elnökségének tagja, 1996-tól az Élettudományok Kuratóriumának elnöke volt. Tagja volt az OMFB-nek és az Akkreditációs Bizottságnak. Számos nemzetközi tudományos társaságnak – Soil Science Society, International Biometric Society, European Weed Science Society – volt tagja. Alapító tagja volt a European Journal of Agronomy Szerkesztőbizottságának. A hetvenes évektől tragikus haláláig tagja az „Acta Agronomica”, és 1968-tól az „Agrokémia és Talajtan” szerkesztőbizottságának.

1962-ben kapott Akadémiai-díjat, 1979-ben Cserháti-díjat, Kiváló Feltaláló ezüst fokozatot, két alkalommal arany fokozatot. 1995-ben Baross Emlékéremmel tüntették ki, 1997-ben Széchenyi-díjban részesült. Dr. Hc. címet több agráregyetem adományozott részére.

Életének utolsó éveiben egészsége fokozatosan rosszabbra fordult, életoptimizmusa azonban töretlenül megmaradt. Életenergiáját főként az akadémiai munkára és tudománypolitikai kérdésekre fordította. Több hónapos akadémiai távolmaradása után a 2002. május 7-i Akadémiai Közgyűlésen újból részt vett és találkozott a tudós barátokkal. Akkor még nem tudtuk – és talán Ő sem sejtette –, hogy másnap mindannyiunktól végső búcsút vesz.

BERZSENYI ZOLTÁN